

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžo/9/2017
Identifikačné číslo spisu: 6015200242
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015200242.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Ing. F. F., trvale bytom K. XXX/XX, XXX XX S., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žiar nad Hronom, so sídlom Ul. SNP 124, 965 01 Žiar nad Hronom, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu sp. zn. 2N 2 254/2015-KaZH (2N 6 587/2014-KaZH) zo dňa 22.01.2015, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sp/12/2015-60 zo dňa 20.02.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sp/12/2015-60 zo dňa 20. februára 2017 p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením č.k. 23Sp/12/2015-60 zo dňa 20.02.2017 Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „prvostupňový súd“) podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“) žalobcovi priznal čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 50 % poplatkovej povinnosti.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 OSP, ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V uznesení konštatoval, že navrhovateľ je osobou zdravotne ťažko postihnutou s mierou funkčnej poruchy 80%. Jeho jediný príjem predstavuje invalidný dôchodok vo výške 663,50 eura. Z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia je nútený vynakladať mesačne sumu 30 eura na úhradu liekov a zdravotníckeho materiálu. Z jediného príjmu navrhovateľa, invalidného dôchodku, sú taktiež vykonávané v rámci exekučného konania zrážky v celkovej výške 367,32 eura. Súd pri rozhodovaní o návrhu na oslobodenie od povinnosti zaplatiť súdny poplatok prihliada najmä na finančné, sociálne a iné pomery účastníka konania, ktorý požiadal o oslobodenie od

povinnosti platiť súdny poplatok. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ako aj citované zákonné ustanovenia, prvostupňový súd dospel k záveru, že finančná situácia navrhovateľa nie je dôvodom pre úplné oslobodenie od súdneho poplatku. Navrhovateľ poberá invalidný dôchodok v sume 663,50 eura. Suma invalidného dôchodku je dostatočne vysoká na splnenie uloženej poplatkovej povinnosti. Súd pri rozhodovaní zohľadnil však aj ťažký zdravotný stav navrhovateľa. Navrhovateľ preukázal, že je osobou ťažko zdravotne postihnutou s mierou funkčnej poruchy 80%. Preto súd, zohľadňujúc nielen finančné, ale aj sociálne a iné pomery navrhovateľa, dospel k záveru, že navrhovateľovi priznal oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky v rozsahu jednej polovice, teda 50%. Navrhovateľ je tak povinný zaplatiť za podanú žalobu a odvolanie zo dňa 01.06.2015 súdne poplatky v celkovej výške 35 eur.

Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie a žiadal, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“, „odvolací súd“ alebo „NS SR“) zmenil, tak že navrhovateľovi prizná v celom rozsahu oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení odvolania navrhovateľ uviedol ako dôvod žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v plnom rozsahu svoju finančnú indispozíciu spôsobenú nariadenými exekúciami.

Odvolanie nesmerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej, preto súd nevyzýval odporcu na vyjadrenie k odvolaniu (§ 209a ods. 1 OSP).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní navrhovateľa (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že odporca vydal dňa 22.01.2015 rozhodnutie č. 2N 2 254/2015-KaZH, ktorým nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci „preskúmania rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby, regionálneho rozvoja SR o vyvlastnení“. Odporca svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ nespĺnil podmienku materiálnej núdze ako jednu z kumulatívne zákonom stanovených podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Navrhovateľ podal dňa 09.02.2015 odvolanie proti vyššie uvedenému rozhodnutiu odporcu. Navrhovateľ v odvolaní uviedol, že nesúhlasí s vyššie uvedeným rozhodnutím odporcu z dôvodu, že jeho finančná situácia mu nedovoľuje splnomocniť advokáta na zastupovanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č.k. 23Sp/12/2015-14 zo dňa 27.03.2015 potvrdil napadnuté rozhodnutie odporcu a zároveň v časti III. výroku uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť na účet krajského súdu súdny poplatok 35 eur v lehote troch dní.

Navrhovateľ podal dňa 04.06.2015 proti rozsudku krajského súdu č.k. 23Sp/12/2015-14 zo dňa 27.03.2015 odvolanie, v ktorom uviedol, že je názoru, že odvolaním napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Takýmto postupom podľa názoru navrhovateľa mu bol znemožnený prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č.k. 8Sžo/131/2015-31 zo dňa 31.03.2016 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23S/12/2015-14 zo dňa 27.03.2015.

Krajský súd v Banskej Bystrici výzvou zo dňa 25.05.2016 vyzval navrhovateľa, aby zaplatil súdny poplatok vo výške 35 eur za žalobu a taktiež súd dňa 15.11.2016 uznesením č.k. 23Sp/12/2015-38 vyzval navrhovateľa, aby zaplatil súdny poplatok vo výške 35 eur za odvolanie zo dňa 01.06.2015.

Navrhovateľ následne podal proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sp/12/2015-38 zo dňa 15.11.2016 odvolanie, v ktorom uviedol, že je názoru, že jeho sociálne pomery odôvodňujú oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Na základe žiadosti súdu predložil navrhovateľ tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov (ďalej len „tlačivo pre dokladovanie pomerov“).

Navrhovateľ v tlačive pre dokladovanie pomerov uviedol, že jeho jediným príjmom je invalidný dôchodok vo výške 663,50 eura. Zároveň uviedol, že je osobou zdravotne ťažko postihnutou s mierou funkčnej poruchy 80%. Na preukázanie tejto skutočnosti pripojil komplexný posudok vyhotovený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, odboru sociálnych vecí a rodiny Veľký Krtíš zo dňa

28.04.2010. Zdravotný stav navrhovateľa si taktiež vyžaduje vyššie náklady na úhradu liekov a zdravotníckeho materiálu.

Navrhovateľ v tlačive pre dokladovanie pomerov ďalej uviedol, že v súčasnosti sú voči nemu vedené viaceré exekučné konania v prospech oprávnených: Sociálna poisťovňa, a.s., a Agrochemický podnik, s.r.o.. Z dôvodu exekúcie je z dôchodku navrhovateľa mesačne zrážaná suma vo výške 367,32 eura. Predmetné skutočnosti preukázal kópiami oznámenia Sociálnej poisťovne a súdneho exekútora.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej aj ako „ZSP“) poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 219 ods.1 a 2 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 2 OSP v návrhu musia byť pomery účastníka dokladované

- a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo
- b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery. Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Najvyšší súd z obsahu predloženého súdneho a administratívneho spisu zistil skutkový stav tak, ako je podrobne popísaný v uznesení krajského súdu, s jeho odôvodnením, ktoré považuje za úplné, vyčerpávajúce a dostatočne výstižné sa stotožňuje v celom rozsahu, a len na doplnenie a zdôraznenie správnosti dodáva:

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti. Konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia § 138 ods. 1 OSP, z vyššie uvedených zásad a z obsahu spisového materiálu ako aj s ohľadom na výšku majúceho sa zaplatiť súdneho poplatku dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal dôvody oslobodenia od platenia súdneho poplatku v plnom rozsahu.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Taktiež je potrebné prihliadnuť k výške súdneho poplatku i k povahe uplatňovaného nároku. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

O oslobodenie od súdneho poplatku musí účastník v zmysle citovaného zákonného ustanovenia požiadať. Je pritom povinnosťou účastníka navrhujúceho oslobodenie od súdnych poplatkov vierohodným spôsobom preukázať súdu svoje pomery, ktoré sú rozhodné pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti.

Navrhovateľ vyčíslil svoje mesačné príjmy a príjmy manželky na sumu 933 eur (663,50 eura - starobný dôchodok navrhovateľa + 269,50 eur - starobný dôchodok manželky) a mesačné výdavky oboch na sumu 546,37 eur (267,32 eura - exekučné zrážky + 100 - exekučné zrážky + 7,50 eura - voda + 50,50 eura - elektrina + 5,20 eura - lieky /za mesiace jún až december 2016 podľa predložených pokladničných blokov spolu 36,16 eura : 7 = 5,20 eura/ + 30 eur - údržba domu + 39,62 eura - splátka spotrebného úveru + 46,23 eura - faktúra za poskytnuté telekomunikačné služby), teda mesačný zostatok domácnosti navrhovateľa po odrátaní výdavkov je 386,63 eura, ktorý je podľa názoru odvolacieho súdu dostatočný na uhradenie uloženého súdneho poplatku v sume 35 eur za prvostupňové aj druhostupňové konanie (35 eur + 35 eur = 70 eur - 50 % = 35 eur).

Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov sú rozhodujúce najmä majetkové a sociálne pomery účastníka, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku. Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je preto potrebné zohľadniť aj výšku súdneho poplatku za konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu, ak rozhodol okresný súd alebo krajský súd, ktorý je 35 eur (položka 10 písm. e/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou k ZSP). Odvolací súd vyhodnotil, že súdny poplatok za konanie o opravnom prostriedku v sume polovice zákonom stanovenej výšky, t.j. 35 eur - 50 % = 17,50 eura a v takej istej výške za odvolacie konanie (spolu 35 eur) nie je tak vysoký, aby ho navrhovateľ nebol schopný zaplatiť aj s prihliadnutím na jeho príjmy a nevyhnutné výdaje.

Naviac je potrebné dodať, že z príslušného Tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania a jeho príloh vyplýva, že navrhovateľ s manželkou vynakladajú dosť značné mesačné výdavky za poskytnuté telekomunikačné služby (46,23 eura mesačne) v porovnaní so súdnym poplatkom, ktorý má

navrhovateľ zaplatiť (35 eur za obe konania). Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľ považuje povinnosť voči štátu zaplatiť súdny poplatok za menej významnú v porovnaní s inými bežnými výdavkami.

Najvyšší súd po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi odvolania proti uzneseniu krajského súdu, po preskúmaní odvolaním napadnutého uznesenia a po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisového materiálu vychádzajúc z ustanovenia § 219 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP nezistil žiaden dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktoré spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého uznesenia.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd nepovažoval za potrebné duplicitne opakovať pre účastníkov konania známe fakty v prejednávanej veci spolu s právnymi závermi prvostupňového súdu a v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, s ktorými sa stotožnil v plnom rozsahu (viď rozsudok NS SR sp.zn. 6Sžf/2/2014).

Vzhľadom na vyššie uvedené najvyšší súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu navrhovateľa na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil právo navrhovateľa na spravodlivý súdny proces.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodoval odvolací súd v zmysle § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a s § 224 ods. 1 OSP tak, že účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Neúspešný navrhovateľ nemá právo na náhradu trov konania a odporcovi ich náhrada neprináleží zo zákona.

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 1 Správneho súdneho poriadku konanie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.